

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВІРТУАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Приходько І. Б.
Група М-33

У статті аналізуються особливості поведінки користувачів у мережі Інтернет, які детермінують залежність від кіберпростору. Наводяться категорії залежності та поведінкові характеристики користувачів Інтернету.

Метою даної роботи являється вивчення питань впливу комп'ютеризації на особистість, проаналізувавши які ми зможемо зробити висновки та запропонувати шляхи вирішення проблеми негативного впливу комп'ютеризації на підлітків та юнацтво.

Питання впливу комп'ютерів на особистість та, зокрема, на розумову діяльність користувачів комп'ютерної техніки вивчалось психологами в останнє десятиріччя минулого сторіччя. Так, Л.П. Гур'єва [1,2] зробила висновки про те, що при роботі з комп'ютером алгоритмізовані та рутинні операції спрощуються. За тими ж дослідженнями в результаті комп'ютеризації діяльності змінюється не тільки її операційний склад, а відбуваються зміни і на особистісному рівні. Причому вони можуть бути як позитивні так і негативні.

Отже перед нами стоїть задача, більше проінформувати батьків та викладачів про існуючі проблеми користування мережею Інтернет, дітьми та підлітками.

Придбавши дитині комп'ютер, більшість батьків не можуть нарадуватись, їхнє чадо не біжить за першим покликом на вулицю, не вештається до пізна у темних підворіттях, не повертається додому у порваній одежі чи з запахом цигарки. Та з новою покупкою, як це не дивно, з'являються і нові проблеми. Але більшість батьків про це не здогадуються, оскільки вони менш освічені в плані сучасних комп'ютерних технологій.

Захищати дітей від інтернету, немов від вірусу ГРИПу, не потрібно, не можна забороняти доступ дітей до всесвітньої "павутини" Утім, пускати на самоплив перебування дітей у віртуальному світі у жодному разі не можна. Оскільки з цією Мережею пов'язані певні ризики та загрози, про них обов'язково треба знати. А через те, що діти часто на крок, а то й на кілька попереду своїх батьків щодо комп'ютерної грамотності, загроза небезпеки підкрадається в родину зовсім непомітно. Аналіз статистичних даних свідчить про важливість питання захисту молоді та дітей під час роботи в системі он-лайн. Так, за даними, 44 відсотки дітей, які користуються інтернетом, стикалися з матеріалами «дорослого змісту», та про це здогадуються лише 15 відсотків батьків. Перебуваючи в інтернеті, ті діти навіть спілкувалися з людьми, які пропонували їм зустрітись особисто, і 14 відсотків з них... відгукнулись на таку пропозицію.

Насторожити батьків повинна ще одна статистична цифра 75 відсотків дітей, що працюють через інтернет, згодні поділитися персональною інформацією про себе або свою родину в обмін на подарунки. Про сексуальні домагання в Мережі розповідає батькам лише кожна четверта дитина. Інтернет не можна забороняти, контролювати, регулювати. Навряд чи вдасться. Однак потрібно! З небажаними контактами в інтернеті стикається щонайменше кожен третій юний користувач (порнопродукція, матеріали расистського, шовіністичного змісту тощо). Тож батьки навіть не підозрюють, якій небезпеці піддається дитина, хоча вона й перебуває постійно вдома. Тобто ось, поряд, у сусідній кімнаті, підліток може спілкуватися з будь-ким з будь-якого куточка планети без вашого відомо. і сподіватися на цілковиту безневинність таких бесід було б принаймні наївно. Проконтролювати контакти дитини теж непросто. З небажаною інформацією дитина може стикатися будь-де: на веб-сайтах, у чатах, під час отримання електронної пошти, миттєвих повідомлень тощо. До того ж у багатьох країнах порнопродукція не заборонена, а спілкування в «павутині» не знає меж. Все починається зі звичайної цікавості, з бажання відчувати себе дорослим. Адже інтернет дозволяє повну анонімність. Втім, можливість сором'язливому в житті підлітку поводитися в Мережі розкуто чи вульгарно навряд чи приведе до добра. Кіберхижаки — непогані психологи, які добре відчують потенційних жертв, тривалий час підігрують їм. Спілкування в інтернеті часто переходить у реальне життя, де замість романтики бруд, розчарування, шантаж, обман, насилля. Та часто навіть

поскаржитися нікуди: домовляючись про зустріч, дівчинка думає, що знає про свого он-лайнівського приятеля все. Виявляється, окрім псевдоніма, абсолютно нічого. Та усвідомлюють це лише потім, з морем сліз, надламанною психікою та страхом. У дослідженні, проведеному Бетті Філіпс про вибір псевдонімів, були виділені дві основні категорії вибору:

- внутрішня мотивація;
- зовнішня мотивація [2].

Україна посідає 50-е місце серед 52 країн за рівнем комп'ютеризації населення, навряд чи це дає привід для заспокоєння. Щодня 800 тисяч осіб перебувають у комп'ютерних клубах. Що роблять там діти, які сайти відвідують, чим цікавляться?

Коли за необхідністю мені треба було скористатися Інтернет клубом(можливо щоб роздрукувати якийсь необхідний матеріал)заходячи в якийсь клуб, я була свідком того, що повинна була чикати своєї черги оскільки дуже багато підлітків знаходилось там(на радість,та з іншого боку невелика вже це радість,це здебільшого хлопці).Та чим же вони займалися? Як не дивно,вони грали в інтернетігри. Чесно кажучи дивлячись на них мені хотілось спитати одного з них, чи не хочеш ти піти на якусь секцію,займатися спортом. Адже ж є багато способів, на даний час, зайняти себе у вільний час.І в цьому набагато кориснішого,аніж цілими днями сидіти та гратися в ігри на комп'ютері.А якщо добре подумати, де 13 річний хлопчик може дістати гроші на те щоб по 3 години сидіти в Інтернет клубі (отримані гроші за роботу в це я не повірю) тому залишається не багато варіантів,або він виклянчив у батьків,або найгірше це вкрав. Та мене зупиняла думка, хто я для них, і яке право я маю їх вчити. Для цього існують вчителі та батьки. Та я не здивуюсь,половина батьків не здогадується чим займається їх дитина. Та не треба також дуже судити батьків,які в свою чергу заробляють гроші щоб одягти своє чадо та гарно нагодувати.

“Люди, спілкуючись в Інтернеті,регресують. Це очевидно”-так починає свою статтю про регрес англійський філолог Норман Холланд. На його думку, є три основні ознаки регресійної поведінки в кіберпросторі:

- балакучість;
- сексуальна заклопотаність;
- нічим не обгрунтована надмірна щедрість і відкритість[2]

Саме невпевнені в собі діти, яким важко налагоджувати контакти з однолітками в реальному житті, шукають коло спілкування у віртуальному світі. Такі підлітки легше піддаються впливу, їхня психіка практично незахищена від інформаційного натиску.

На жаль, в інтернеті є багато форм вияву ненависті, починаючи від терористичних сайтів до жорстокої сатири, де насміхаються над зовнішністю інших людей, в яких об'єктом нападів стають національні чи сексуальні меншини.Що вже говорити про інші небажані впливи інтернету. Приміром, для спілкування в мережі відвідувачі використовують сленг. Втрачаються, а то й просто не набуваються навички епістолярного жанру. Сьогодні кавалери здебільшого не надсилають дамам душевних віршів на дорогому поштовому папері і не очікують у відповідь вісточки від коханої з каліграфічними літерами та запахом її парфумів. Спрощення спілкування через інтернет дійшло до примітивізму, воно часто проходить за межею елементарної грамотності. Аби зачарувати дівчину, віртуальному залицяльнику зовсім не обов'язково вишукувати епітети чи «позичати» у поетів солодкі слова, нині мода не та, все значно простіше, і небезпечніше!

«За більшої кількості інформації ми починаємо тупіти». Розкриваючи широкі можливості для розвитку, інтернет водночас розучує мислити. Що вже казати про психологічний вплив на дитину? Багато дітей стають залежними від комп'ютера. Серйозним є і психіатричний аспект проблеми інтернет-залежності, хоч його визнають далеко не всі. Дитина поступово повністю переносить своє спілкування у віртуальний світ, ізолюючись не лише від однолітків, а й від батьків. Останні ж, буває, задоволені, що дитина ніде не тиняється, а сидить вдома, помічають проблему занадто пізно.

Чи існує пересторога негативним впливам інтернету на дітей та молодь? Слід підвищувати комп'ютерну грамотність батьків, адже без цього годі старшим контролювати дітей, а отже, мати змогу вчасно застерегти їх від біди. Вчителі інформатики теж мають

постійно проходити спеціальні курси, інформувати дітей про небезпеку, яка може чатувати на них в Мережі.

Як захистити дітей від впливу шкідливої інформації в Мережі? Придбавши комп'ютер, ні в якому разі не потрідно самоусувайтися від спілкування з дитиною, хоча вона вже й не набридатиме вам своїми «Чому?». Деякі психологи радять встановлювати комп'ютер не в дитячій кімнаті, а в загальній, і якщо з вашою появою дитина різко змінює картинку на екрані варто насторожитися.

Необхідно дізнатися якнайбільше про те, чим дитина захоплена в інтернеті, попросити показати ті «сторінки», які вона розглядає. Спілкування має бути відкритим, аби дитина без вагань могла звернутися по допомогу. Більше того саме відсутність порозуміння зі старшими, діти компенсують бесідами зі своїми он-лайнівськими друзями. А вони якраз і знають, що дитині треба. Встановлюють довірливі стосунки з дитиною, підкупляючи її св доброту, увагою, подарунками. Зазвичай вони в курсі найостанніших музичних новинок, знають, які речі цікавлять дітей, уважно вислуховують та співчують. Утім, нічого нового: дитина відшукує у віртуальному спілкуванні те, чого їй не вистачає в бесідах з батьками, і знаходить. Вона поринає в це спілкування сповна, насолоджуючись тим, що нарешті потрібна, бажана, цікава комусь. Хижаки тим часом послаблюють комплекси молодих людей, поступово вводячи у свої розмови сексуальний контекст або показуючи їм відверто сексуальні матеріали. Далі надходить пропозиція зустрітися віч-на-віч, від якої юнак чи дівчина зазвичай не відмовляються. Та бажання вирватися з-під батьківської опіки часто до добра не доводить.

Тож треба розказати про небезпеки в інтернеті. Дітям молодшого віку взагалі не потрібно дозволяти користуватися чат-кімнатами. Якщо ж дитина спілкується в чатах, поцікавтеся, які теми там обговорюються.

З якого віку можна користуватися інтернетом? Це запитання досить часто турбує батьків. Діти до 10 років не мають навичок критичного мислення, і тому не повинні знаходитися в інтернеті самі, а повинні бути під наглядом дорослих. Варто встановити дитині правила поведінки в Інтернеті (відвідувати лише визначені батьками сайти, та регулювати час перебування в Інтернеті). Варто проаналізувати і свою поведінку в інтернеті, скільки часу там проводять самі батьки. Адже діти переважно наслідують своїх батьків.

Контакти дитини мають бути під контролем батьків. Однак ніколи не варто забувати, що відвертий діалог корисніший, аніж шпигування.

Ця стаття, на мою думку, повинна допомогти(застерегти) батькам та вчителям. Повинна проінформувати їх щодо неблагоприятного впливу Інтернету на підростаюче покоління. Наведені вище поради допоможуть батькам у вихованні дитини в мережі он-лайн.

Отже батькам необхідно дотримуватися цих порад, головне правило на мою думку- побільше живого спілкування. Адже куди більш приємно сісти, можливо за чашечкою чаю, та поговорити з рідною людиною, яка завжди зрозуміє і допоможе словом або ділом.

Літератури:

1.Гурьева Л. П. “О преобразованиях операционального состава компьютеризированных видов умственной деятельности. Вестник МГУ. Сер.: Психология.-1993.-№3 С.41-

2.Гурьева Л. П. Психологические последствия компьютеризации: Вопросы психологии.- 1993.-№3 С.-5-16

3. Фринде В., Келер Т. Публичное конструирование «Я» в опосредствованном компьютером общении// Гуманитарные исследования в Интернете/ Под ред. А.Е. Войскунского.- М.:

Терра – Можайск, 2004.- с. 40-54